

Ivan Hanžek (1942. – 1980.)

Glazbenik, zborovođa i glazbeni pedagog

IVANA SENJAN

U radu se istražuju biografski podatci te kulturno-pedagoški značaj glazbenika Ivana Hanžeka koji je od 1965. do 1980. godine obilježio glazbeni razvoj grada Đurđevca. Prikazane su njegove kulturne i sportske aktivnosti, rad u prosvjeti u kojoj je nastavu glazbe postavio na kvalitetniji nivo te se ističe njegova zasluga za osnivanje prve glazbene škole u Đurđevcu. Vidljiv je i značaj u radu sa zborovima u kojima je u skladu s idealima ondašnjeg društva okupljao mnogobrojnu djecu i mladež, dok je s pjevačkim zborom KUD-a »Petar Preradović« ostvario temelj za daljnji razvoj zvorske glazbe u Đurđevcu. Brojne glazbene aktivnosti s vokalno-instrumentalnim sastavima popularne glazbe na sve navedeno, navode na zaključak kako se radilo o osobi koja je svoj život u potpunosti posvetila glazbi i unatoč preranoj smrti u trideset i osmoj godini zadužila društvenu zajednicu u kojoj je živio i nametnula joj obavezu čuvanja sjećanja na njegovu ulogu pokretača gotovo svih glazbenih događanja u Đurđevcu u tom razdoblju.

Ključne riječi: Ivan Hanžek, nastava glazbe u Đurđevcu, glazbena događanja u Đurđevcu

---

1. Uvod

Druga polovica 20. stoljeća u Hrvatskoj obilježena je strogim normama jugoslavenske politike, a društvo je težilo brzom razvoju u obrazovanju, kulturi i medijima, tehnologiji i gospodarstvu. Glazba je imala značajnu ulogu u društvu jer je služila za okupljanje naroda s ciljem razvijanja komunističke ideologije kroz masovna okupljanja, ali i s ciljem razvoja kulturnih vrijednosti ne samo gradova nego i manjih sredina. Zato je glazbeno obrazovani nastavnici kadar posebice u manjim sredinama bilo uvelike tražen¹ budući da su nastavu glazbe često provodile nekvalificirane osobe, a zborova ako je bilo, rad s njima nije bio na visokoj razini. Razvoj glazbene kulture neke sredine najviše se

očitovao kroz organiziranje kulturno-umjetničkih programa vezanih uz službene državne praznike. Praznici u Titovoj Jugoslaviji imali su poseban značaj jer su kroz njih stvarane nove socijalne i političke tradicije i vrijednosti.² Struktura godišnjeg ciklusa službenih praznika od 1955. godine bila je sljedeća: počinjalo se s Novom godinom 1. siječnja, zatim su redom išli Međunarodni dan žena 8. ožujka, Međunarodni praznik rada 1. svibnja, Dan mladosti 25. svibnja, Dan narodnog ustanka NR Hrvatske 27. srpnja i Dan Republike 29. studenoga.³ Isto tako posebna pažnja u organizaciji programa pridavala se nastu-

---

1 Đurđevački vjesnik, 5, (1. 4. 1969.)

2 FILIPOVIĆ, Iva: *Obilježavanje praznika u Narodnoj Republici Hrvatskoj od 1945. do 1950. godine*. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2018., 2.

3 RADELIĆ, Zdenko: *Hrvatska u Jugoslaviji 1945.-1991. Od zajedništva do razlaza*. Zagreb: Školska knjiga, 2006, 169.

Sl. 1. Počeci sviranja u lokalnim sastavima, Ivan Hanžek (harmonika) (ustupila Marijana Hanžek)

Sl. 2. Ivan Hanžek u učionici Muzičkog odgoja u Osnovnoj školi Grgura Karlovićana Đurđevac (1968.), (ustupila Marijana Hanžek)

pima školskih zborova na školskim i kulturnim priredbama (na primjer: Dan škole, Majčin dan, Dan rudara, omladinske smotre i susreti, obljetnice, akademije vezane uz službene praznike, štafete...) u kojima se težilo masovnom muziciranju s tematikom domoljublja. Također, težilo se i što kvalitetnijim izvedbama školskih i amaterskih ansambala, a bilo je važno i što kvalitetnije opće obrazovanje jer je ono bilo temelj za daljnji napredak društva i države u duhu socijalističkog samoupravljanja i produktivnosti. Takav pristup bio je prisutan na svim razinama pa tako i u đurđevačkom školstvu. U svojem radu posvećenom radu đurđevačke gimnazije, Antun Šimunić navodi nedostatke u radu s đurđevačkim (pred)reformskim gimnazijalcima ističući činjenicu kako ni nastavnici, pa i nastavni planovi i programi iz tog razdoblja, nisu bili savršeni. Bilo je poteškoća i propusta, pogrešnih shvaćanja i poteza. Tako je bilo metodičko-didaktičkih promašaja, neostvarivanja nastavnog plana i programa, nesuvisle indoktrinacije, nepedagoških mjera od strane nastavnika i nezrelih ispada od strane učenika. Također, u radu je postojao nedostatak neophodnih školskih učila, nastavnih sredstava, potrebne literature, školskog prostora i školskog igrališta. U pojedinim predmetima nastavnici su se prečesto mijenjali, a za neke pred-

mete nastavnik se jedva mogao naći, dok su neke predmete predavali nastavnici s nedovoljno stručnog iskustva. Zato se na nivou države težilo razvijanju školskog sustava pa se polazilo u smjeru reforme obrazovanja s ciljem boljeg i svrsishodnijeg obrazovanja za rad, zapošljavanja u struci ili nastavka obrazovanja na višim stupnjevima.⁴ To je svakako podrazumijevalo i zapošljavanje stručnog kadra koji bi bio sposoban pokretač razvoja društva u području obrazovanja, kulture, sporta i medija. Ivan Hanžek je upravo bio idealna osoba za takav kulturno-obrazovni i društveni napredak ne samo svoje sredine, nego i cijele regije, jer je do tada nastavu glazbe u Đurđevcu vodio nestručan kadar, a u područje izvannastavnih glazbenih aktivnosti se nije ulagalo.

Ivan Hanžek, đurđevački je glazbenik, zborovođa i glazbeni pedagog rođen 23. svibnja 1942. godine u Koprivničkim Bregima kao jedino dijete oca Stjepana i majke Marije rođ. Krstitović.⁵ Tijekom osnovnoškolskog obrazovanja u rodnome mjestu, Ivan je pokazao veliki interes za glazbu

4 ŠIMUNIĆ, Antun: *Prilozi za povijest đurđevačke gimnazije (1963-1978)*. // Podravski zbornik '88. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 1988, 107-116. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/232691> (17. 4. 2020.)

5 HANŽEK, Marijana. Osobni intervju. 30. 1. 2020.

svirajući popularnu i tradicijsku glazbu po zabavama. Veliki poticaj, kao i privatne satove harmonike dao mu je učitelj glazbe u osnovnoj školi Milan Gregurec.⁶ Iako je otac želio da upiše srednju šumarsku školu, Ivan se ipak odlučio za srednju glazbenu školu u Varaždinu u trajanju od šest godina (dva pripremna razreda i četiri razreda srednje škole), smjer kontrabas. Nakon položene mature, Ivan ili Ivica, odnosno Hans kako su ga prijatelji zvali, 1963. godine upisao je Pedagošku akademiju u Zagrebu koja je tada trajala dvije godine⁷, no nakon godine dana studiranja odlučio se vratiti natrag u Podravinu.⁸ Ipak, ljubav prema glazbi i glazbenoj pedagogiji usmjerit će ga upravo u to područje djelovanja te će postati jednim od glavnih promicatelja glazbene kulture grada Đurđevca s kraja šezdesetih i tijekom sedamdesetih godina 20. stoljeća.

Tijekom mladosti Ivan je svirao u nekoliko glazbenih sastava u Koprivničkim Bregima i Koprivnici. Prema riječima njegovih suradnika, bio je izuzetno talentiran i sposoban.⁹ Bio je multi instrumentalist te je svirao brojne instrumente: električne orgulje Hammond, klavijature, klavir, harmoniku, gitaru, trombon, saksofon, kontrabas i tambure, ovisno o situaciji i angažmanu. U razdoblju od 1961. do 1965. godine svirao je trombon u Limenoj glazbi Željezničar, kontrabas i harmoniku u zabavnom sastavu Željezničar u Koprivnici i povremeno trombon u glazbenom sastavu *Rudar* u Glogovcu.

Osim u glazbi, Ivan Hanžek je bio iznimno uspješan i u streljaštvu kojim se po-

čeo baviti 1959. godine. Bio je član streljačke skupine *Mladost* Koprivnički Bregi, član općinske ekipe Koprivnica, a od 1965. godine član streljačke družine *Radnik* iz Đurđevca.¹⁰ U svim skupinama postizao je izvrsne rezultate i prva mjesta na regionalnim i državnim prvenstvima Hrvatske i Jugoslavije u streljaštvu sa zračnom i malokalibarskom puškom. Ubrajao se među najbolje strijelce Hrvatske, nosio je titulu »majstora strijelca«¹¹, a gađao je vrlo staloženo i sigurno.¹² Prema anketi Glasa Podravine za najboljeg sportaša 1964. godine, Ivan Hanžek bio je jedan od tri prvoplasirana te je za intervju rekao¹³: *Jedan od uspjeha (i moj najveći) je osvajanje prvog mjesta zračnom puškom u Republičkoj ligi. Bio sam vrlo sretan kada sam stao na pobjedničko postolje i primio pokal. Uspjehom smatram i osvajanje drugog mjesta na šampionatu Hrvatske u Zagrebu malokalibarskom puškom serijske izrade. Sudjelovao sam i na šampionatu Jugoslavije u Ljubljani. Tamo sam bio najbolji predstavnik Hrvatske.*

Smatrao je da se nogometu, rukometu i svim drugim granama sporta mnogo više financijski pomaže nego streljaštvu. A želja mu je bila da mlađe generacije imaju bolje mogućnosti od njih, da ne treniraju na livadama, već da imaju uređena strelišta.

U rujnu 1966. Hanžek je otišao u Jugoslavensku narodnu armiju najprije u Vršac, a zatim su ga zbog uspješnog bavljenja streljaštvom premjestili u Sportsku četvu u Beograd. Tijekom odsluženja vojnog roka, 17. siječnja 1967. godine vjenčao se s dugogodišnjom prijateljicom Marijanom Prvčić, nastavnicom hrvatskog jezika i bibliotekarstva iz Koprivničkih Bregi. Po odsluženju vojnog roka, Ivan je od 1967. godine nastavio svoje sportsko, pedagoško i umjetničko djelovanje u Đur-

6 PREMEC, Davorin. Osobni intervju. 19. 6. 2020.

7 GAZDIĆ-ALERIĆ, Tamara; ALADROVIĆ, Katarina: *Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*. Lahor, 1(7), 2009., 139–145. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/45709> (20. 4. 2020.)

8 Sve svjedodžbe i indeks Ivana Hanžeka su prema riječima njegove supruge Marijane Hanžek izgubljene tijekom njezina preseljenja s adrese Đure Basaričeka 32 na adresu Ulica mladosti 26. Zato ne postoje pisani podatci o godini upisa i završetka srednje glazbene škole te upisa na fakultet.

9 ŠKURDLJA, Stjepan i ĐOPAR, Ivan. Osobni intervju. 22. 6. 2020.

10 Glas Podravine XVII, 2, (16. 1. 1965.), 5.

11 KVAKARIĆ, Mirko: *Prilozi za povijest streljaštva u koprivničkoj općini*. // Podravski zbornik '81. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 1981., 303–309. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/233603> (21. 4. 2020.)

12 Glas Podravine XIV, 34, (18. 8. 1962.), 5.

13 Glas Podravine XVII, 2, (16. 1. 1965.), 6.

Sl. 3. Nastup pjevačkog zbora i orkestra u parku osnovne škole (ustupila Marijana Hanžek)

Sl. 4. Nastup pjevačkog zbora Gimnazije »Vilim Galjer«, (ustupila Marijana Hanžek)

đevcu, a kad je supruga Marijana 1969. godine dobila radno mjesto u Osnovnoj školi Grgura Karlovcana, nastanili su se zajedno u Đurđevcu. Najprije su stanovali u iznajmljenom smještaju, a zatim su uspjeli dobiti gradski stan. Iste godine rodila im se kćer Melita koja je preminula odmah nakon poroda, dok se 1971. godine rodio sin Zrinko, a 1979. godine sin Tomislav. Ivanova obitelj svakodnevno je živjela s glazbom, njegovim projektima i aktivnim načinom života posvećenom muziciranju i druženjima. Supruga Marijana također je pjevala u mješovitom zboru KUD-a »Petar Preradović« koji je Ivan vodio, a na sina

Zrinka prenio je interes za glazbu i uputio ga u znanje sviranja klavira i gitare.

2. Odgojno-obrazovna djelatnost

U razdoblju od 1965. do 1980. godine Ivan Hanžek je bio nastavnik glazbe u osnovnoj, srednjoj i glazbenoj školi u Đurđevcu te je time bio zaslužan za glazbeno obrazovanje i muziciranje brojne đurđevačke djece i mladeži. Tijekom školske godine 1965./66. dobio je svoj prvi posao u prosvjeti i to kao stručni nastavnik Glazbene umjetnosti u Gimnaziji »Vilim Galjer« u Đurđevcu¹⁴, a u satnici su bile i izvannastavne glazbene aktivnosti.¹⁵ Već iduće školske godine morao je otići u vojsku, a nakon povratka, nastavlja voditi organizaciju *Muzička omladina* i Mješoviti pjevački zbor¹⁶ koji je brojao i do 80 učenica i učenika. Školski zbor je nastupao povodom različitih prigoda u školi i gradu, a često je nastupao i s recitatorima na svečanim akademijama.¹⁷ Organizacija *Muzička omladina* okupljala je sve učenike gimnazije, a u svojem programu imala je razvijanje ljubavi za glazbu i glazbenu kulturu kod učenika. Djelatnost organizacije sastojala se u organiziranju zajedničkih posjeta glazbenim priredbama i u organiziranju koncerata u Đurđevcu, u suradnji s Narodnim sveučilištem te u odlascima na koncerte u Zagreb i Varaždin. U gimnaziji je isto tako djelovao i vokalno-instrumentalni sastav (VIS) *Stelle* čiji je rad stručno podupirao Ivan

¹⁴ HUSAK, Vlatka; JAKLIN, Marija i MATICA, Zdravka. Osobni intervju. 30. 6. 2020.

¹⁵ Ivan Hanžek je u šk. god. 1965./66. preuzeo nastavu Glazbene umjetnosti od učitelja Andrije Turkovića (1928. – 1992.), dok je nakon njegova odlaska u vojsku, u šk. god. 1966./67. nastavu glazbe preuzeo Benjamin Tolić pa Ratko Marković. Od šk. god. 1967./68. nastavu Glazbene umjetnosti predavala je Ljerka Šimunic rod. Červeni (1942.).

¹⁶ ŠIMUNIC, Ljerka. Osobni intervju. 29. 6. 2020.

¹⁷ ŠIMUNIĆ, Antun: *Prilozi za povijest đurđevačke gimnazije (1963–1978)*. Podravski zbornik '88. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 1988, 107–116. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/232691> (17. 4. 2020.)

Hanžek. VIS *Stelle* osnovan je školske godine 1965./66. i u vrlo kratkom vremenu postigao je veliku popularnost kod mladih Đurđevca i okolice. Učenici su imali svoje vlastite instrumente i sastav je djelovao samostalno na pojedinim školskim priredbama, plesnim vjenčićima te zabavama za građanstvo. U tom sastavu bilo je i učenika koje je Hanžek u svoje slobodno vrijeme podučavao sviranju instrumenata (klavir, gitara i harmonika). Školske godine 1967./68. Hanžek je počeo raditi i kao učitelj Muzičkog odgoja u Osnovnoj školi Grgura Karlovčana Đurđevac gdje je uz redovitu nastavu uspješno vodio i troglasni dječji pjevački zbor te orkestar osnovne škole. U intervjuu koji je dao za Đurđevački vjesnik¹⁸ na samome početku rada u Osnovnoj školi, istaknuo je da je zatekao učenike nezainteresirane za glazbu, a uzrok je našao u tome da se nastava odvijala na nesuvremen način. Predavao je učenicima šestog, sedmog i osmog razreda te se nastava tadašnjeg muzičkog odgoja sastojala od pjevanja pjesmica, obrade solmizacije relativnom metodom, učenja nota, povijesti glazbe te slušanja skladbi s ploča, a od instrumenata u nastavi služio se klavirrom. S obzirom na to da je u Đurđevcu postojala mogućnost učenja sviranja jedino privatno i to instrument harmoniku kod g. Eduarda Kreszingera¹⁹, u školskoj godini 1973./74.²⁰ Hanžek je potaknuo na osnivanje prve osnovne glazbene škole i to u suradnji s Varaždinskom glazbenom školom. U prostorima Osnovne škole (a kasnije u prostorima Gimnazije) u koje su dolazili vanjski suradnici nastavnici in-

strumenata, Hanžek je predavao nastavu klavira.²¹

U radu s osnovnoškolskim učenicima, Hanžek je za javne nastupe često okupio i brojne učenike instrumentaliste koji su svirali klavijature, harmoniku, puhačke instrumente, gitaru, tambure, udaraljke te je uvijek pisao vlastite aranžmane za izvedbu instrumenata i pjevačkog zbora. S obzirom na to da o Hanžeku i njegovom glazbenom djelovanju u Đurđevcu gotovo i ne postoje nikakvi pisani i audio vizualni tragovi, za ilustraciju gore navedenog navodimo sjećanje Nevenke Lončar: *Kad je stigao u Đurđevac, meni je predavao Muzički odgoj u osnovnoj školi. Tada je osnovao školski zbor i orkestar. U orkestru su svirali učenici osnovne škole i gimnazije niz godina. Ja sam kod njega privatno učila klavir, a harmoniku sam učila kod gospodina Ede Kreszingera. U orkestru sam svirala harmoniku, melodiku i ponekad električne orgulje. To su bili počeci, vrlo uspješni i novi za Đurđevac. Svirali smo i kao gimnazijalci, a Hanžek nam je predavao Glazbenu umjetnost, čini mi se u prvom i drugom razredu. U međuvremenu je osnovao mješoviti zbor za odrasle u okviru KUD-a »Petar Preradović«. Bio je to jako dobar zbor koji je izvodio sve od zabavne do klasične glazbe.*²²

3. Utjecaj na razvoj glazbene kulture Đurđevca

Godine 1968. Ivan Hanžek je dobio posao glazbenog urednika Radio Đurđevca koji je u ono doba bio u samim počecima emitiranja. Glazba koja se najviše mogla čuti tih godina na Radio Đurđevcu bila je tradicijske tematike, a česti su bili i nastupi uživo narodnih ansambala iz Đurđevca s ciljem njihove afirmacije (*Lengeri, Markovice, Gašparići, Korenići, Bilogorci, Brankići*). Isto tako česti su bili nastupi i đurđevačkog VIS-a *Stelle*, dok su se s magnetofona ili gramofona mogle čuti i skladbe Gabi

18 Đurđevački vjesnik, 29. 11. 1968.

19 Eduard Kreszinger (1920. – 2018.) đurđevački glazbenik, kulturni djelatnik i sportaš. Studirao je klavir i harmoniku na Bečkom konzervatoriju. Osnovao je *Jazz sastav Sportskog društva Graničar* Đurđevac, svirao je u popularnim glazbenim sastavima, sudjelovao u mnogim biciklističkim utrkaama te je bio član uprave sportskog društva *Graničar*. Privatno je podučavao sviranju harmonike i klavijatura i tako odgojio brojne poznavatelje i ljubitelje glazbe grada Đurđevca.

20 LONČAR, Nevenka. Usmeni izvor. 23. 5. 2020.

21 HANŽEK, Marijana. Osobni intervju. 30. 1. 2020.

22 LONČAR, Nevenka. Usmeni izvor. 23. 5. 2020.

Novak, Claudia Ville i Franka Sinatre.²³ Radio emisije koje je Ivan uređivao bile su primjerice: *Muzika za ples, Jugoton za vas, Za ljubitelje šansona, Zabavljaju vas sastavi naše Radio-stanice, Pjesmom kroz Jugoslaviju, Muzika na 220 volti, Iz melodije u melodiju, Zabavlja vas pjevač tjedna, Narodna muzika, Sviraju vam Markovice, Malo ozbiljne muzike, Pjesmom i plesom kroz naše krajeve...*²⁴ Iz ovog pregleda radio emisija vidljivo je koliko je glazbeni utjecaj imao na široku publiku koja je slušala Radio Đurđevac. Podatci procjene o slušanosti tadašnjeg radija kretali su se oko broja od 150.000 slušatelja budući da su osim stanovništva komune Đurđevac, program rado slušali i u Međimurju, Našicama i Garešnici, osobito nedjeljom.²⁵ Može se uočiti da je kao glazbeni urednik ipak vodio računa o biranju raznolike i kvalitetne glazbe, ne samo s ciljem da se zadovolji glazbeni ukus širokih masa slušatelja, već da ih se uputi u aktualne hrvatske i svjetske glazbene hitove, ali i u otkrivanje novih glazbenih pravaca i izričaja.

Godine 1968. Ivan Hanžek je sudjelovao u organizaciji prve izvedbe scenske vizije *Legenda o Picokima*²⁶ te je kao bliski suradnik Marijana Kružića-Cice, osnivača Radio Đurđevca za cijeli projekt birao glazbu.²⁷ Glazbene dionice s gramofonskih ploča koje mogu naglasiti atmosferu određenog dijela priče trebao je pronaći kod tada rijetkih vlasnika gramofona, a ono što se nije moglo pronaći trebalo je snimiti uživo.²⁸ Tonska matrica se tada snimala na

mediju magnetofonske vrpce sa svim glazbama, glazbom i zvukovima iz prirode, a montiralo se u studiju Radio Đurđevca prema zamisli Pavla Mihajlovića, redatelja predstave.²⁹

U istom razdoblju, Radio Đurđevac je organizirao i natjecanja narodnih sastava. Na taj način im se htjelo pomoći da se afirmiraju te da snime svoje skladbe koje će se kasnije emitirati na Radio Đurđevcu, a najbolji sastavi snimili bi ploče kod najpoznatije diskografske kuće *Jugoton*. Prvi takav festival održan je 14. i 15. rujna 1968. godine pod nazivom *Prvi podravski festival Đurđevac*, a održan je u dvorani Zadružnog doma uz direktan radio prijenos.³⁰ Svaki sastav nastupio je s četiri kompozicije, od kojih su dvije morale biti izvorne, jedna novo izvođena i jedna kvalitetna skladba. Ivan Hanžek je bio u organizaciji Festivala te član žirija u kojem su još bili glazbeni urednik *Jugotona* Miroslav Gavrilović te po jedan predstavnik publike za svaku večer.³¹ Nakon Festivala zaključeno je da je narodni podravski melos bio toliko osiromašio da ga gotovo i nema, da je kajkavski dijalekt gotovo posve napušten te da ovaj festival svakako treba razvijati tradicijski glazbeni izričaj Podravine.

Godine 1968. Ivan Hanžek započine suradnju s Narodnim sveučilištem u Đurđevcu čija je svrha bila podizanje stupnja obrazovanja radničke klase kako bi se olakšao razvoj samoupravljanja.³² Između

23 IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Radio Đurđevac 1964. - 2004.: četiri desetljeća u službi svojih slušatelja.* // Podravski zbornik 30/2004 (ur. Dražen Ermečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2004., 245-250. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/229065> (30. 3. 2020.)

24 Đurđevački vjesnik, 5, (1. 3. 1968.), 6.

25 IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Radio Đurđevac 1964. - 2004...*, 245-250. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/229065> (30. 3. 2020.)

26 Đurđevački vjesnik IV, 10 (8. VI. 1968.).

27 MIHOLEK, Vladimir: *Legenda o Picokima: akteri prvog scenskog prikaza iz 1968. godine.* Podravske širine. Dostupno na: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/3897> (14. 4. 2020.)

28 IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Kako je nastajala scenska izvedba »Legenda o Picoku«.* // Podravski zbornik 32/2006 (ur. Dražen Ermečić),

Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 2006., 253-263. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/228483> (14. 4. 2020.)

29 MIHOLEK, Vladimir: *Prvi scenski prikaz Legende o Picokima (1968.).* Podravske širine. Dostupno na: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/8017> (14. 4. 2020.)

30 BIŠKUP Josip: *Prvi podravski festival Đurđevac 1968. godine.* Đurđevački vjesnik, 1968. Dostupno na: <https://www.muzikasi.eu/Starfest/starfest.htm> (14. 4. 2020.)

31 Nastupilo je sedam sastava i dva pjevača izvan konkurencije: Pacuri, Vlahovići, Korenići te pjevači Milan Gazibara i Martin Hegedušić (prva večer), Markovice, Gašparići, Božići i Lončari (druga večer). Prvo mjesto osvojili su Markovice.

32 ROGIĆ, Ivan; MUTNJAKOVIĆ, Andrija: *Centri kulture, domovi kulture i društveni domovi u SR Hrvatskoj.* Zagreb: Zavod za kulturu Hrvatske, 1984., 13.

ostaloga, narodno sveučilište imalo je namjeru oživjeti kulturni život u mjestu i okolici³³ i to kroz tri centra: Centar za obrazovanje odraslih, Centar za informacije i Centar za kulturu. U Centru za obrazovanje odraslih stjecale su se kvalifikacije i visoke kvalifikacije određenih struka. Centar za informacije imao je glavni zadatak da stanovnike informira o svim političkim, kulturnim i društvenim kretanjima u komuni. Rad radio stanice i novina (Đurđevački vjesnik) bio je usmjeren u tom pravcu. U centrima kulture najjače su bile zastupljene filmska, glazbeno-scenska i biblioteka djelatnost, muzejsko-galerijski poslovi te zaštita prirode i spomenika.³⁴ Tako su se u Đurđevcu realizirali različiti kulturni događaji kao primjerice likovne izložbe, koncerti, gostovanja estradnih glazbenika i kazališnih predstava, prikazivanje filmova, rad knjižnice, amaterskog kazališnog društva i kulturno-umjetničkog društva. Ne samo da su se ljudima pružale različite kulturne manifestacije, već ih se poticalo i na sudjelovanje u različitim kulturnim djelatnostima. U tom području, Ivan Hanžek je imao mnogo aktivnosti, a jedna je bila i ta što je u okviru KUD-a »Petar Preradović« Đurđevac 1972. godine osnovao mješoviti pjevački zbor koji je pod njegovim vodstvom postao jednim od glavnih nositelja glazbeno-kulturnih događanja grada Đurđevca. Prije nego što je Ivan Hanžek postao zborovođa, regionalne novine Glas Podravine i Prigorja 1972. godine pisale su sljedeće: *Ima tome više od četiri mjeseca kako smo u Glasu Podravine pisali o želji Narodnog sveučilišta da proširi i unaprijedi kulturno zabavni život u Đurđevcu. Stoga je četiri mjeseca na lokalnoj radio-stanici emitiran oglas kojim se pozivaju svi zainteresirani, mladi i stari iz Đurđevca i okolice, da se prijave za rad u amaterskom ka-*

33 Đurđevački vjesnik, 5, (1. ožujka 1968.), 5.

34 ŠVEC ŠPANJOL, Sonja; VUJNOVIĆ, Andrea: *Centri za kulturu – paradigme prošlosti ili potencijal budućnosti*. Dostupno na: <http://www.galerijagalzenica.info/sonjasvec-spanjol-i-andrea-vujnovic-centri-za-kulturu-paradigme-proslosti-ili-potencijalbuducnosti.pdf> (1. 5. 2020.)

zalištu, folklornoj grupi ili mješovitom pjevačkom zboru. Ideji Narodnog sveučilišta Đurđevac treba odati pohvalu, ali perspektive da se ona i provede nisu — ružičaste. Kulturno mrtvilo izgleda da se odviše udomaćilo u Đurđevcu pa je sada teško bilo što učiniti. Nedostatak entuzijazma ili? Možda se s razlogom pitamo je li ikome stalo da se u Đurđevcu konačno probije led, da jednom zauvijek nestane kulturno-zabavne učmalosti... Kazalište u Đurđevcu ne postoji, iako su nekada ovdašnji amateri donosili vrijedna priznanja i nagrade. Kada gostuje kazalište izvana ili estradni umjetnici, dvorana đurđevačkog Zadrugnog doma ostaje poluprazna. I, na kraju, najnovija akcija oko osnivanja KUD-a u Đurđevcu. Za puna četiri mjeseca, koliko đurđevačko Narodno sveučilište očekuje prijave poklonika umjetnosti, stiglo je samo osam prijava. Ispod očekivanja! Znači li to da su Đurđevčani jedno-dušno za daljnje kulturno mrtvilo?»³⁵

Nakon obeshrabrujućeg početka, zbor je ipak tijekom svojeg djelovanja brojao oko 35 članova, a probe su se održavale u dvorani Obrtničkog doma. Na repertoaru su bile uglavnom četveroglasne skladbe i to klasične, crnačke duhovne, domoljubne i tradicijske tematike. U rukopisu partitura koje je notirao, vidljivi su brojni aranžmani za mješoviti zbor u kojima se nalaze i obrade tradicijskih izvornih napjeva iz Đurđevca te obrade za tamburaški orkestar. Redovito se nastupalo na gradskim manifestacijama kao i na brojnim regionalnim društvenim događanjima, glazbenim svečanostima i smotrama zborova.

Osim u Đurđevcu, Ivan Hanžek je od 1971. godine bio zborovođa Pjevačkog društva »Grgur Karlovčan« iz Kalinovca. Prijedlog za osnivanje pjevačkog društva te da zborovođa bude upravo on dao je Mate Dominiković. Ivan Hanžek podržao je ideju predlagača i obećao svu moguću podršku i to bez honorara.³⁶ Begović i So-

35 Glas Podravine i Prigorja XXVII, 8, (25. 2. 1972.), 11. Dostupno na: <http://library.foi.hr/glas/tekst.aspx?godina=1972&broj=008&stranica=011&u=ivan> (17. 5. 2020.)

36 BEGOVIĆ, Branko; SOBOTA, Branko: *KUD »Grgur Karlovčan« Kalinovac*.//Podravski zbornik 34/2008 (ur. Dražen Ernečić), Ko-

bota navode da je zbor 1972. godine brojio 64 člana, no da je nakon svega nekoliko godina prestao s radom. Za pripremu proba i nastupa Hanžek je pisao brojne partiture za svoje pjevačke zborove, a aranžmane je prilagođavao mogućnostima izvođača i tipu glazbenog sastava. Za uspješno djelovanje i doprinos glazbenoj kulturi grada Đurđevca dobio je brojna priznanja, plakete, diplome i zahvalnice.

4. Sviranje u sastavima popularne glazbe

Osim kulturno-prosvjetnom djelatnošću, Ivan Hanžek bavio se glazbom kao član nekoliko vokalno-instrumentalnih sastava popularne glazbe u kojima je svirao klavijature, odnosno električne orgulje. S tim sastavima sudjelovao je na različitim glazbenim događanjima, plesnjacima, festivalima i »gažama« u cijeloj Podravini i sjeverozapadnoj Hrvatskoj, ali i po Istri i Primorju te Dalmaciji. Neki od sastava bili su *Corona* (Đurđevac), *Quartet Panonia* (Koprivnica), a najveći angažman imao je s *VIS Panonia*. Godine 1972. u Koprivnici osnovan je *VIS Panonia*³⁷ koji je proizašao iz nekadašnjeg *VIS Podravka*³⁸. U tom bandu su u prvoj postavi uz Ivana Hanžeka (el. orgulje, šef glazbenih izvedbi) svirali i Ivica Stanišić (ritam gitara, osnivač, šef organizacije), Davorin Premec (saksofon i klarinet), Vjekoslav Česi (bas gitara), Zlatko Kesteli (truba) i Ivica Podnar (bubnjevi).³⁹ Vodeći vokal sastava je od 1973. godine bio Zlatko Mlakar-Braco dok je na mjesto bubnjara 1975. godine došao Tihomir Švedek.

U sastavu su također svirali i Ivan Ferenčak (bubnjevi), Vinko Hrašćanec (el. orgulje), Papp Antal (saksofon, klarinet) te Ivan Martinčević (bas gitara i vokal).

VIS Panonia bio je najuspješniji i najpopularniji sastav u cijeloj regiji i šire. Uz redovite »gaže« (Koprivnica, Križevci, Varaždin, Bjelovar...), nastupe na priredbama i festivalima, sviranje svatova i ljetnih angažmana po moru, *VIS Panonia* pratio je i tadašnje popularne pop pjevače poput Ive Robića, Đimija Stanića, Zdenke Kovačićek, Đurđice Barlović, Krunoslava Kiće Slabinca, Vice Vukova, Tomislava Ivčića, Darka Domjana, Višnje Korbar i drugih.⁴⁰

Uz strane evergreene i crnačke duhovne pjesme, sastav je izvodio i *dixie* izričaj (klarinet, tuba i trombon) za koje je Hanžek pisao aranžmane⁴¹ te domaći melos što im je davalo veliku popularnost kod publike⁴² jer je tadašnji zabavni život u Podravini bio prilično osiromašen. Podržavali su uspon mladih pjevačkih nada pa su od 1973. godine pratili smotru mladih pjevača Podravine pod nazivom *Podravsko proljeće* u organizaciji Radio-Koprivnice.⁴³

Najveći uspjeh ovaj sastav postigao je objavom ploče sa snimljenim dvjema skladbama u diskografskoj kući *Jugoton* 1974. godine. To su skladbe pop žanra *Sad kad nema više ljubavi* autora Ivana Hanžeka i *Bez nje* autora Ivana Stanišića.⁴⁴

Iz navedenih podataka vidljivo je kako je Ivan Hanžek vodio bogat društveni život i imao je puno prijatelja i suradnika iz područja glazbe i streljaštva. Iznenađna prometna nezgoda 9. listopada 1980. godine oduzela je život ovome zaljubljeniku

privnica: Muzej grada Koprivnice, 2008., 245–252. Dostupno na: <https://hrcaak.srce.hr/228054> (3. 6. 2020.)

37 Glas Podravine XXVII, 7 (18. 2. 1972.), 9.

38 Sredinom 1960-ih 20. stoljeća Ivan Stanišić (gitara) je osnovao *VIS Podravka* (1964. – 1970.), jedan od najpopularnijih koprivničkih sastava. U tadašnjoj postavi svirali su: Davorin Premec (saksofon), Pavao Dominis (el. orgulje), Mladen Sinjerec (gitara), Toni Šafar (bas gitara) Toni Orec (bubnjevi) Dostupno na: http://old.barikada.com/rock_biografije/2007-11-01_kc_rock.php (4. 5. 2020.)

39 Glas Podravine XXVII, 47–48 (24. 11. 1972.), 3.

40 BUDNA, Darko: *Urbi et orbi. Base of Koprivnica Popular And Rock Music History*. Barikada, muzički web portal svih zemalja ex-YU. Dostupno na: http://old.barikada.com/rock_biografije/2007-11-01_kc_rock.php (6. 6. 2020.)

41 PREMEC, Davorin. Osobni intervju. 19. 6. 2020.

42 Glas Podravine XXXI, 12 (19. 3. 1976.), 9.

43 Glas Podravine XXIX, 18 (17. 5. 1974.), 5.

44 Skladbe su dostupne na Youtube kanalu na poveznicama: *Sad kad nema više ljubavi* <https://www.youtube.com/watch?v=OTIGAu6CcSw> i *Bez nje* <https://www.youtube.com/watch?v=m3SB1m7ltGo>

Sl. 5. VIS Panonia: Vjekoslav Česi, Zlatko Mlakar, Tomislav Švedek, Antal Papp, Ivan Hanžek, Davorin Premec i Ivan Stanišić (1974.) (ustupio Saša Mlakar)

u glazbu. Obitelj i prijatelji te mnogobrojni učenici i suradnici oprostili su se od njega na groblju u Koprivničkim Bregima, a glazbom su ga ispratili i članovi pjevačkog zbora KUD-a »Petar Preradović« Đurđevac te limena glazba iz Koprivničkih Bregi. Njegova glazbena ostavština je obimna. Od stručne pedagoške literature, višeglasnih zbornih i orkestralnih partitura za ansamble koje je vodio, aranžmana za brojne sastave, gramofonskih ploča pa do brojnih fotografija s raznih svečanosti i glazbenih događaja, priznanja te snimki dviju objavljenih skladbi *Sad kad nema više ljubavi* i *Bez nje*. Osim spomenutih skladbi za sada je pronađena samo jedna audio snimka pjevačkog zbora KUD-a »Petar Preradović« koja se nalazi u arhivu đurđevačkog sakupljača tradicijske ostavštine Matije Vogrinčića.⁴⁵ Nakon smrti ovog iznimno talentiranog i angažiranog glazbenika, Ivana Hanžeka je u osnovnoškolskog nastavi glazbe zamijenila nastavnica Barbara Zdelar, dok ga je u srednjoškolskim izvannastavnim glazbenim aktivnostima (*Muzička omladina*) zamijenila Ljerka Šimunic, rođ.

45 VOGRINČIĆ, Matija. Osobni intervju. 19. 6. 2020.

Sl. 6. Zlatko Mlakar-Braco i Ivan Hanžek tijekom zajedničkog nastupa (ustupio Saša Mlakar)

Červeni.⁴⁶ Glazbena škola je tijekom 1980-ih prestala s radom, a učenici su još jedno vrijeme pohađali nastavu u Pitomači. Mješoviti zbor KUD-a »Petar Preradović« preuzeo je Pavao Ban iz Pitomače, no zbor je nakon nekoliko godina prestao s djelovanjem.

Ubrzo nakon smrti Ivana Hanžeka, Đurđevac je 1985. godine ostao bez još jednog mladog glazbenika, Zlatka Mlakara-Brace⁴⁷ koji je ujedno bio najbolji prijatelj i najbliži suradnik Ivana Hanžeka. Mlakar je bio glavni pjevač u VIS-a *Panonia*,

46 Uvidom u arhivsku građu nastalu radom Gimnazije u Đurđevcu, a pohranjenu u Državnom arhivu u Bjelovaru u arhivskom fondu HR DABJ 547 te pregledom serije personalne dokumentacije koja sadržava matičnu knjigu nastavnika koja se vodila od 1965. do 1994. godine i personalne dosjee za pojedine djelatnike gimnazije, ustanovljeno je da nema evidentiranih podataka o zasnivanju i prekidanju radnog odnosa za Ivana Hanžeka. (19. 6. 2020.).

47 Zlatko Mlakar-Braco (27. 7. 1950. – 30. 1. 1985.) umro je od srčanog udara.

VIS Corona⁴⁸, grupi Dani, Quartet Panonia i tamburaškom sastavu *Spektar*. Pjesme su se u tim sastavima izvodile troglasno, što je danas rijedak slučaj za sastave popularne glazbe na lokalnoj razini. Kao obrazovani glazbenik svirao je trubu, ali i harmoniku, usnu harmoniku, ritam gitaru i bas gitaru. Njih dvojica su osim u glazbenim sastavima, surađivali i u svim zborovima koje je Hanžek vodio, a Mlakar im je često bio instrumentalna pratnja.⁴⁹

5. Zaključak

Namjera ovog rada je prikaz razdoblja 1960-ih i 1970-ih godina 20. stoljeća u kojem se težilo intenzivnom kulturno-pedagoškom razvoju manjih sredina te zabilježiti dio informacija o životu i profesionalnom djelovanju Ivana Hanžeka povodom 40. obljetnice smrti. On je svojim predanim radom uvelike razvio glazbeno-pedagoški standard u osnovnom i srednjem školstvu grada Đurđevca, osnovao nekoliko zborova, a privatnim angažmanom i entuzijazmom s kojim je zračio obilježio jedno razdoblje u životu sredine u kojoj je djelovao. Nakon uvida u dostupne informacije i analize usmenih izvora, može se zaključiti da unatoč težnjama društvene zajednice neke sredine, najveći kulturni napredak ipak ovisi o stručnosti pojedinca koji iz unutarnjeg poriva i osobnog angažmana teži dobrobiti okoline s kojom surađuje i u kojoj djeluje. Nakon smrti Ivana Hanžeka, glazbeni život grada Đurđevca početkom 1980-ih postupno je stagnirao⁵⁰ i to punih 20 godina sve do početka 2000-ih kada u gradu počinju djelovati domaći visoko obrazovani glazbenici u području školstva, kulture i žu-

pne zajednice.⁵¹ Ipak, još uvijek se spominje njegovo ime koje je i nakon 40. godina ostalo u sjećanjima obitelji, brojnih prijatelja i suradnika te đurđevačkih osnovnoškolskih i srednjoškolskih generacija među kojima je svojom osobnošću i predanošću prema glazbenom stvaralaštvu ostavio neizbrisiv trag.

Summary

Ivan Hanžek (1942-1980). Musician, Choirmaster and Music Pedagogue

This paper researches the biographical data and the cultural and pedagogical significance of Ivan Hanžek who marked the musical development of the town of Đurđevac between 1965 and 1980. Also, this paper presents his cultural and sports activities and his work in educational institutions in which he elevated musical teaching to a higher level. Furthermore, his initiative for the establishment of the first music school in Đurđevac is also emphasized and his contribution in working with choirs in which he gathered many children and youth in accordance with the ideals of the then society is visible as well. With the choir of KUD »Petar Preradović« he laid the foundation for the further development of choral music in Đurđevac. Numerous musical activities with vocal-instrumental ensembles of popular music lead to the conclusion that he was a person who dedicated his life entirely to music and who, despite his untimely death at the age of thirty-eight, indebted the society in which he lived and imposed an obligation of preserving the memory of his role as the initiator of almost all musical events in Đurđevac during that period.

48 U sastavu *Corona* pjevač je bio i Vladimir Mlakar, brat premikulog Zlatka Mlakara.

49 MLAKAR, Saša. Osobni intervju. 22. 5. 2020.

50 U tom razdoblju glavni nositelj kulturnih događanja bio je plesni ansambl KUD-a »Petar Preradović«.

51 Po redosljedu završetka studija glazbe: Ivana Senjan, rođ. Jaklin, Kristina Benko-Markovica, Bernard Dugan, Davor Jendrašić, Krunoslav Benko, Marta Lončar, Ivana Matkov, Hrvoje Štefanić. Doprinos glazbenoj kulturi: Božidar Škurdija, Centar za kulturu, Muzej Grada Đurđevca.

Literatura i izvori

- BEGOVIĆ, Branko; Sobota, Branko: KUD »Grgur Karlovčan« Kalinovac. // Podravski zbornik 34/2008 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2008.
- BIŠKUP Josip: *Prvi podravski festival Đurđevac 1968. godine*. Đurđevački vjesnik, 1968. Dostupno na: <https://www.muzikasi.eu/Starfest/starfest.htm> (14. 4. 2020.)
- BUDNA, Darko: *Urbi et orbi. Base of Koprivnica Popular And Rock Music History*. Barikada, muzički web portal svih zemalja ex-YU. Dostupno na: http://old.barikada.com/rock_biografije/2007-11-01_kc_rock.php (6. 6. 2020.)
- Đurđevački vjesnik, 5 (1. ožujka 1968.), 5–6.
- Đurđevački vjesnik, 10 (8. VI. 1968.)
- Đurđevački vjesnik, (29.11. 1968.)
- Đurđevački vjesnik, 5 (1. 4. 1969.)
- FILIPOVIĆ, Iva: *Obilježavanje praznika u Narodnoj Republici Hrvatskoj od 1945. do 1950. godine*. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2018.
- GAZDIĆ-ALERIC, Tamara; ALADROVIĆ, Katarina: *Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*, 1(7), 2009, 139–145. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/45709> (20. 4. 2020.)
- Glas Podravine XIV, 34, (18. 8. 1962.), 5.
- Glas Podravine XVII, 2, (16. 1. 1965.), 5-6.
- Glas Podravine XXVII, 7 (18. 2. 1972.), 9.
- Glas Podravine i Prigorja XXVII, 8, (25. 2. 1972.), 11.
- Glas Podravine XXVII, 47-48 (24. 11. 1972.), 3.
- Glas Podravine XXIX, 18 (17. 5. 1974.), 5.
- Glas Podravine XXXI, 12 (19. 3. 1976.), 9.
- IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Kako je nastajala scenska izvedba »Legenda o Picoku«*. // Podravski zbornik 32/2006. (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 2006., 253–263. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/228483> (14. 4. 2020.)
- IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Radio Đurđevac 1964. – 2004.: četiri desetljeća u službi svojih slušatelja*. // Podravski zbornik, 30/2004 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 2004., 245–250. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/229065> (30. 3. 2020.)
- KVAKARIĆ, Mirko: *Prilozi za povijest streljaštva u koprivničkoj općini*. // Podravski zbornik '81. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 1981., 303–309. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/233603> (21. 4. 2020.)
- MIHOLEK, Vladimir: *Legenda o Picokima: akteri prvog scenskog prikaza iz 1968. godine*. Podravske širine. Dostupno na: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/3897> (14. 4. 2020.)
- MIHOLEK, Vladimir: *Prvi scenski prikaz Legende o Picokima (1968.)*. Podravske širine. Dostupno na: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/8017> (14. 4. 2020.)
- RADELIĆ, Zdenko: *Hrvatska u Jugoslaviji 1945. – 1991. Od zajedništva do razlaza*. Zagreb: Školska knjiga, 2006, 169.
- ROGIĆ, IVAN; MUTNJAKOVIĆ, Andrija: *Centri kulture, domovi kulture i društveni domovi u SR Hrvatskoj*. Zagreb: Zavod za kulturu Hrvatske, 1984., 13.
- ŠIMUNIĆ, Antun: *Prilozi za povijest đurđevačke gimnazije (1963-1978)*. // Podravski zbornik '88. (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej Grada Koprivnice, 1988., 107–116. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/232691> (17. 4. 2020.)
- ŠVEC ŠPANJOL, Sonja; VUJNOVIĆ, Andrea: *Centri za kulturu – paradigme prošlosti ili potencijal budućnosti*. Dostupno na: <http://www.galerijagalzenica.info/sonjasvec-spanjol-i-andrea-vujnovic-centri-za-kulturu-paradigme-proslosti-ili-potencijalbuducnosti.pdf> (1. 5. 2020.)

Kazivači

- ĐOPAR, Ivan. Osobni intervju. 22. 6. 2020.
- HANŽEK, Marijana. Osobni intervju. 30. 1. 2020.
- HUSAK, Vlatka, JAKLIN, Marija i MATICA, Zdravka. Osobni intervju. 30. 6. 2020.
- LONČAR, Nevenka. Usmeni izvor. 23. 5. 2020.
- MLAKAR, Saša. Osobni intervju. 22. 5. 2020.
- PREMEC, Davorin. Osobni intervju. 19. 6. 2020.
- ŠIMUNIC, Ljerka. Osobni intervju. 29. 6. 2020.
- ŠKURDIJA, Stjepan. Osobni intervju. 22. 6. 2020.
- ŠVEDEK, Tihomir. Osobni intervju. 28. 6. 2020.
- VOGRINČIĆ, Matija. Osobni intervju. 19. 6. 2020.

Internet izvori

- *Sad kad nema više ljubavi* <https://www.youtube.com/watch?v=0TIGAu6CcSw> (12.04.2020.)
- *Bez nje* <https://www.youtube.com/watch?v=m3SB1m7ltGo> (12. 4. 2020.)